

Lunds Universitet

Sociologiska institutionen

”Fysiskt händer det ingenting”

En kvalitativ intervjustudie om relationer på Internet ur
ett groomingoffer-perspektiv

Författare: Sofia Aronson

Handledare: Agneta Mallén

Vårterminen 2012

Kandidatuppsats: SOCK01, 15hp

Abstract

Författare: Sofia Aronson

Titel: "Fysiskt händer det ingenting" en kvalitativ intervjustudie om relationer på internet ur ett groomingoffer-perspektiv

Kandidatuppsats: SOCK01, 15hp

Handledare: Agneta Mallén

Sociologiska institutionen, vårterminen 2012

Grooming is a widespread problem all over the Internet. Swedish research proves this issue to be more common than suspected for youth spending time on the Internet. This study focuses on Internet relationships from the perspective of exposed grooming victims. Central questions are: What are the consequences for young people after establishing contacts with unknown persons? Which are the main features of relations on the Internet? How are Internet relations handled by grooming victims? Which is the main reason that relations on the internet could become harmful for young people? In this study, these questions are discussed by interviewing grooming victims based on the victims' personal experiences and further analyzed by using the concept the risk society, Erving Goffmans theatre metaphor, the concept hyperreality and the routine activity theory by Felson and Cohen. The study showed that by using chatrooms that provide the possibility to be completely anonymous combined with false self presentations, youth are tricked into the hands of Groomers. Another result was that people on the Internet, as well as Groomers, can continue harassment on the Internet if they know that they will not get caught because they are anonymous.

Nyckelord: Grooming, internetbrottslighet, brottsoffer, sexualitet, barn, anonymitet

Innehåll

Inledning.....	1
Syfte och problemformulering	1
Bakgrund	2
Kartläggning av grooming i Sverige	2
Tidigare forskning	3
Teoretiska perspektiv	4
Kontroll av avvikare i det senmoderna samhället	4
Hyperverkligheten	5
Teatermetaforen	6
Rutinaktivitetsteorin	6
Metodologisk ansats	8
Kvalitativ intervju som metod	8
Vetenskapsteorisk utgångspunkt och förförståelse	9
Urvalsförfarande.....	9
Generaliserbarhet, reliabilitet och validitet	10
Genomförande	11
Skype som verktyg	12
Etiska reflektioner	12
Kritiska reflektioner	13
Resultat och analys.....	14
Enkelheten och svårigheten i att begå vissa brott	15
Identitetsreglering.....	17
Alla kan vara groomare	22
Verklighetsförvrängning	23
Diskussion och slutsats.....	25
Referenser.....	28
Bilaga 1: Intervjuguide.....	30
Grooming:	30
Intervjufrågor:	30
Avslutning	31

Inledning

Internet har i dagsläget iklätt sig rollen som kontaktforum för såväl vuxna som för barn över hela världen. De flesta har en mailadress, ett Facebook-konto eller andra möjligheter att bli kontaktade med hjälp av Internet i och med kommunikationsteknologins expansion. Barns fascination av Internet resulterar i att fler barn använder det för att komma i kontakt med okända människor. Detta innebär för vuxna med sexuellt intresse av barn att det skapas nya potentiella offer som blir lättillgängliga. Det har blivit allt mer vanligt att vuxna påbörjar någonting som kallas för ”grooming”. Begreppet innebär att en vuxen vinner ett barns förtroende genom manipulation för att successivt utnyttja barnet för sexuella ändamål eller relationer över en tid.¹ Begreppet har sitt ursprung i engelskans ord för ”förberedelse” och myntades för första gången i svensk media i en DN-artikel av Gert Svensson under 2007, och har använts och problematiseras sedan dess.²

Lagen om kontakt med barn i sexuellt syfte implementerades i juni 2009 och gjorde grooming straffbart. Fram till dess var grooming lagligt och som jag även kommer att diskutera senare, är det många ungdomar som har blivit utsatta för grooming fram till att kriminaliseringen genomfördes. Jag kommer därför i detta arbete att intervjua människor som blivit kontaktade av vuxna i sexuellt syfte när de var barn under mitten av 1990-talet till början av 2000-talet. De personerna har upplevelser av grooming från en tid då internetkontakter upprättades okontrollerat och där restriktionerna var minimala. Med begreppet internetrelationer avser jag i denna uppsats de kontakter mellan människor som upprättats och upprätthålls via internet. Denna definition är mer generell och behandlar såväl kontakter med redan etablerade vänner i verkligheten som nya kontakter med okända personer.

Syfte och problemformulering

Syftet med min studie är att diskutera internetrelationer ur ett groomingoffers perspektiv. Här används groomingoffers erfarenheter som analyseras med hjälp av relevanta teoribildningar. För att kunna utröna detta ställer jag följande frågor:

- Finns det negativa konsekvenser med att upprätta kontakter med okända människor på Internet och i sådana fall vilka?
- Vad karaktäriserar upprättandet av internetrelationer?

---

¹ Shannon 2007:20

² Svensson 2006:2

- Hur behandlas en internetrelation till skillnad från relation i verkligheten?
- Vilken är den huvudsakliga anledningen till att internetrelationer kan bli skadliga?

Bakgrund

I detta avsnitt har jag redogjort för bakgrunden till ämnet samt gjort en redogörelse för tidigare forskning. Bakgrunden innehåller en studie av Brottsförebyggande rådet på hur problematiken ser ut i Sverige, och som har föranlett en lagstiftning. Därefter kommer en kortfattad beskrivning av tidigare forskning på området som jag finner är relevant i relation till min studie. Syftet med detta har varit att visa hur andra forskare har studerat fältet för att slippa återupprepa vad andra forskare redan kommit fram till. Grooming är ett brott som inte existerat länge och detta innebär att den tidigare forskningen är begränsad.

Kartläggning av grooming i Sverige

Under år 2006 fick Brottsförebyggande rådet på uppdrag av regeringen uppgiften att kartlägga förekomsten av grooming bland ungdomar för att frambringa underlag för lagen om kontakt med barn i sexuellt syfte.³ Kartläggningen baserades på tre typer av material: en skolundersökning, en webbenkät och polisanmälningar. Detta gav sammanlagt ca 8500 responderande ungdomar som besvarade frågor rörande kontakter i sexuellt syfte med vuxna. Delar av materialet utgick från en tidigare studie där syftet var att utreda hur barns anknytning till Internet kan resultera i olika typer av sexualbrott, som når polisens kännedom.⁴ Resultatet visade att cirka 30 % av deltagarna i skolundersökningen svarat att de under det senaste året blivit utsatt för någon form av sexuell kontakt från en tidigare okänd person som de trodde eller visste var vuxen.⁵ Majoriteten av de kontaktade ungdomarna var flickor och att de även hade blivit kontaktade i tidig ålder. Webbenkäten visade att det fanns en stor variation i typer av sexuella kontakter som upprättades. Till exempel fanns det fall med uppmaningar till att förmå den unga att skicka sexuellt poserande självporträtt, utföra sexuella handlingar framför webbkamera eller att den vuxne blottade sig inför de unga i webbkamera. Bland de polisanmälda sexualbrotten hade över 50 % av fallen (avsedda anmälningar mellan januari 2004 och september 2006) sitt ursprung i en okänd internetkontakt där kontakten inletts på liknande sätt som respondenterna i webbenkäten beskrivit. Efter publikationen av BRÅ:s

---

³ Shannon 2007:7

⁴ Shannon 2008

⁵ Shannon 2007:8

resultat fattades beslut om att lagen om kontakt med barn i sexuellt syfte skulle stiftas år 2007.⁶

Tidigare forskning

Sociologerna Janis Wolak och David Finkelhor har tillsammans med psykologen Kimberly Mitchell bedrivit forskning rörande internetrelaterade sexualbrott mot unga i ett flertal år.⁷ År 2000 gjorde de 1501 intervjuer med unga mellan 10 och 17 år som var regelbundna internetanvändare⁸⁹. Empirin från denna studie har legat till grund för flera av deras andra studier av barns upplevelser av att ha blivit kontaktade i sexuellt syfte.¹⁰ Deras resultat påminner om resultatet från BRÅ:s studie ovan, som exempelvis där majoriteten av de utsatta är flickor och deras förövare är pojkar eller män.¹¹ I och med att detta forskarlag har gjort många studier kan deras resultat i stora drag sammanfattas med dessa punkter:

1. Stora andelar av dagens ungdomar har blivit och är utsatta för mycket stötande internetupplevelser. Majoriteten av dessa ungdomar är utsatta mot sin vilja.
2. Kränkande beteende är mycket mångsidigare än vad människor tidigare trott. Det handlar inte enbart om äldre män som är ute efter sex på Internet, utan även internetmobbing och andra trakasserier blir allt vanligare.
3. De flesta sexuella kontakterna förblir oftast över Internet, men den stora omfattningen av kontakter som tas bör uppmärksammas. Dåligt omdöme kan ge förödande konsekvenser.
4. Ungdomar med internetvana löper störst risk att bli utsatta eftersom de är mer utforskande på internet än barn. När barn och ungdomar hamnar framför datorn gör förövarna det också. Unga tar nödvändigtvis inte till sig varningar från föräldrar och därför blir de lätt utsatta.
5. Många behåller sina upplevelser för sig själva och inte berättar för någon. Oftast tas inte situationerna då de blir kontaktade på särskilt stort allvar heller.¹²

Resultaten ger en bra överblick på området grooming och dess förekomst. Detta skiljer sig från Ilene Berson, professor i barnomsorg, som studerat de psykosocialeffekterna av att ett barn blir utsatt för exploatering och grooming genom Internet där hon kopplar samman barns utsatthet på Internet med de effekter detta har i verkliga livet.¹³ Det skadliga med att använda

---

⁶ DS 2007:13

⁷ Crime Against Children Research Center

⁸ Wolak, Finkelhor & Mitchell 2000:8

⁹ Regelbundet internetanvändande definierades i deras studie som "att ha använt internet minst en gång i månaden under de senaste sex månaderna i hemmet, skolan, biblioteket eller annan plats"

¹⁰ Wolak, Finkelhor & Mitchell 2000:8

¹¹ Shannon 2007

¹² Wolak, Finkelhor & Mitchell 2000

¹³ Berson 2003

Internet behöver inte vara uppenbart för omgivningen, utan oftast rör det sig om barnets självuppfattning, identitet och det socioemotionella liv.¹⁴ För att undvika detta bedöms lösningen vara att informera och utbilda såväl unga som deras föräldrar inom kommunikationsrisker samt att främja ett medvetande som är nödvändigt i dagsläget när Internet är så utpräglat.¹⁵ Samarbete mellan regering, polismyndigheten, internetleverantörer, mjukvaruföretag, skola, föräldrar, barn och omsorgsenheten och hjälporganisationer för barn behövs för få in alla de behövliga aspekter man behöver beakta för att utforma det bästa resultatet, det vill säga säkra och mer fördelaktiga internetrelationer.

Det har även gjorts studier av internetbrottslighet och ungdomar som både förövare och offer i olika situationer. I en av dessa studier diskuteras lagarna mot grooming och sexting¹⁶ mot bakgrunden att Internet som media har blivit vanligare i kombination med behovet av samhällskontroll i Storbritannien.¹⁷ Kärnfrågan lyder: hur man ska arbeta mot de potentiella riskerna med skadligt internetbeteende utan att inskränka på många av de fördelar som finns med internetanvändning? Detta är en balansgång där ökad samhällskontroll och inskaffandet av restriktioner i ungas beteenden, kan få en negativ effekt då unga inte vill känna sig kontrollerade. Genom att lära ut säkerhetsfärdigheter och bygga upp tillit mellan barn och föräldrar tvekar inte barn i att berätta för sina föräldrar om någonting obehagligt på Internet skulle dyka upp.¹⁸

Teoretiska perspektiv

I detta avsnitt kommer jag att presentera de teoretiska utgångspunkter jag kommer använda mig av i denna studie.

Kontroll av avvikare i det senmoderna samhället

Internets utbredning och tillgänglighet gör att vem som helst kan använda sig av olika hemsidor. Möjligheterna att utforska Internet är oändliga då datoranvändare inte behöver uppge vilka typer av hemsidor de besöker. Bakom en datorskärm kan den mest otänkbara personen visa sig vara en groomare eftersom denna bara behöver besöka en hemsida. Denna svårighet att utpeka avvikare vill jag diskutera med hjälp av kriminologen Jock Youngs studie *The Exclusive Society*. Här diskuteras risksamhället med utgångspunkten att vilja bibehålla en

---

¹⁴ Berson 2003:17

¹⁵ Ibid.

¹⁶ Att skicka sexuellt explicita meddelanden eller fotografier. Sker vanligtvis via sms.

¹⁷ Van der Hof & Koops 2011: 5

¹⁸ Ibid: 25

kontroll över vem som är avvikare för att kunna uppleva trygghet i det senmoderna samhället.¹⁹ Youngs diskussion baseras på sociologen Ulrich Becks resonemang kring fenomenet ”risksamhället”. Här lyfter Becks fram att det finns en ny form av det klassiska industrisamhället där fokuset befinner sig på att senmoderna samhällets framväxt. Han påstår att detta medför såväl tryggheter som risker samt lyfter upp hur riskerna kan förhindras.²⁰ Ett sätt att förhindra senmoderna samhällets risker är att svartmåla identifierade avvikare för att lättare kunna undvika dessa, men detta upplevs som svårt vid upptäckten att avvikarna är överallt.²¹ I senmoderna samhället är kriminalitet så normalt att det blir omöjligt att knyta fenomenet till en samlad grupp som ”kriminella”. Resultatet blir att alla är potentiella kriminella på ett eller annat sätt och inte bara de grupper eller klasser som moderna samhället varit misstänksamma mot.²² Det uppstår en osäkerhet i vem som ska ses som avvikare och kriminell när alla människor i omgivningen kan vara potentiella personer att inkludera.²³

Hyperverkligheten

Internet kan upplevas som en annan värld eller en hyperverklighet. Möjligheterna att skaffa sig nya kontakter och bryta befintliga kontakter med andra människor inger en enkelhet som inte existerar i verkligheten. Jag vill med hjälp av den franska sociologen och postmodernisten Jean Baudrillards teori om hyperverkligheten undersöka innebörden och konsekvenserna av att kunna ha tillfälliga samt långvariga kontakter via internet. Enligt denna teori har mediasamhället gjort att vi ersätter verkligheten med en konstruerad hyperverklighet som vi baserar våra erfarenheter på.²⁴ Processen för hur detta går till går att beskriva i fyra steg: Inledningsvis skapas en föreställning av verkligheten, följt av att denna föreställning förvränger verkligheten. Det som sedan sker är att föreställningen döljer verkligheten och låtsas vara en trovärdig kopia. Detta blir vilseledande då föreställningen utger sig för att vara en kopia av en verklighet som inte existerar, utan blir en hyperverklighet utan djup och mening.²⁵ Det sista steget som sker är att föreställningen, det vill säga hyperverkligheten, fylld av simuleringar godtas som en ny verklighet utan förankringar till den riktiga verkligheten. Vad som är relevant är att verkligheten inte längre är i centrum eftersom vi tappat greppet om den och hyperverkligheten centraliseras. Hyperverklighetens simuleringar

---

¹⁹ Young 1999

²⁰ Beck 1998

²¹ Young 1999:15

²² Ibid: 24

²³ För vidare diskussion, se Mallén (2005).

²⁴ Hernwall 2005:144

²⁵ Baudrillard 1994:23

upplevs som äkta och vi slutar ifrågasätta dem, eller som Bauman säger ”... *hyperreality* ‘sucks in’ – *seduces*”²⁶ vilket exemplifierar hur hyperverkligheten har effekten att den fascinerar och fångar individen. I detta skapas vad Baudrillard kallar för ”simulacra”, en verklighet där simuleringarna upphör att vara simuleringar och istället blir äkta vara.²⁷

Teatermetaforen

Interaktioner via Internet baseras på vad personer väljer att berätta om sig själv. Genom att använda sig av vad sociologen Erving Goffman kallar *intrycksstyrning*, det vill säga att styra den bild vi vill att andra ska ha av oss, blir interaktionen annorlunda eftersom individer kan strunta i att berätta de delar som de upplever vara mindre värdefulla vid den aktuella scenen.²⁸ Detta blir intressant eftersom det skiljer sig från interageranden som sker öga mot öga. Om de två interagerande individerna aldrig träffas i verkligheten kan all information som ges på Internet vara baserad på lögn. På samma sätt som en aktör uppträder på en teaterscen menar Goffman att människor agerar vid interaktioner med varandra.²⁹ Den *främre regionen* uppstår när vi uppträder på ett sätt för att inge omgivningen ett visst intryck. I korrelation med detta finns även en *bakre region* där individen i anknytning till ett framträdande kan bryta sitt beteende.³⁰ Här tas en paus från uppträdandet och aktören kan känna sig säker på att ingen publik ser det verkliga beteendet. Scenerna kan se olika ut beroende på vilken typ av situation som aktören befinner sig i, men huvudsaken är att regionerna skiljer sig från varandra. I den *främre regionen* går aktören in i en roll för att upprätthålla en personlig fasad och ett uppträdande där syftet är att styra publikens intryck. I denna finns även *den personliga fasaden* som behandlar saker som utseende, ålder, kön och liknande egenskaper.³¹

Rutinaktivitetsteorin

Vad är det då som motiverar människor att bete sig som de gör inne på Internet och att beteendet blir accepterat? Intervjupersoner upplever det inte som normbrytande när människor skriver ofredande kommentarer på Internet och jag vill med hjälp av rutinaktivitetsteorin diskutera bakomliggande faktorer till detta.

Sociologerna Lawrence Cohen och Marcus Felson upptäckte att på 1940-talet började

---

²⁶ Bauman 1993:36

²⁷ Hernwall 2005:144

²⁸ Andersen & Kaspersen 2007:161

²⁹ Goffman 2009:13

³⁰ Ibid: 102

³¹ Ibid: 30-31

människorna att vistas utanför hemmet.³² Allt fler kvinnor fick arbeten utanför hemmet och vistades mer ute, och även männen började prioritera aktiviteter och angelägenheter utanför hemmet. Detta innebar att hemmen inte bara stod tomma utan att fler människor började röra sig ute i samhället. Således fick potentiella förövare mer tid att vistas ute i samhället när de följde sina dagliga rutiner. Resultatet bidrog till att det uppstod fler möjligheter att begå brott. De tomma hemmen blev mer tilltalande som stöldbegärliga objekt när invånarna inte var hemma. Vardagsbrottsligheten utvecklades i takt med vardagsrutinerna, vilket gör att rutinaktivitetsteori är applicerbar på dagens samhälle trots att samhället och tekniken har utvecklats. I och med att fler människor uträttar olika typer av ärenden som bland annat involverar pengar på Internet öppnas tillfällen för vardagsbrottslingar att begå brott även där. Detta innebär att inte bara förövare vistas mer på Internet, utan även att potentiella brottsoffer hamnar i riskzonen av att enbart befinna sig på Internet. Eftersom Internet är lättliggängligt i dagen samhälle blir det möjligt för människor att bryta lagen på bara några minuter framför datorn.

För att ett brott ska kunna begås måste möjligheten att begå handlingen existera från första början. Denna utgångspunkt utgör grunden för Felson och Cohens rutinaktivitetsteori som säger att för att det ska kunna ske en minskning av brott behöver möjligheterna att begå brott reduceras.³³ För att ett brott ska kunna äga rum krävs det tre förutsättningar.

Förutsättningarna för att ett brott ska begås är *en motiverad gärningsman*, *ett stöldbegärligt objekt* och *avsaknad av kapabel väktare*³⁴. Begreppen är utformade som så att de kan stå för flera olika saker. Begreppet *kapabel väktare* kan innebära mer än polis eller väktare eftersom exempelvis övervakningskameror och vakthundar kan utgöra element som hindrar personer från att begå brott. Här kan även omgivningen, familjemedlemmar, vänner, grannar och liknande inkluderas.³⁵ På samma sätt fungerar begreppet *stöldbegärligt objekt* eftersom det kan handla om såväl ett offer, en individ, såväl som ett ting. På detta sätt kan flera olika typer av brott kunna inkluderas i teorin, däribland ofredande på Internet. För att ett brott ska kunna äga rum krävs att alla komponenterna ska existera.³⁶ Detta innebär att om man vill arbeta brottspreventivt blir det viktigt att påverka de tre premisserna.

---

³² Lilly, Cullen & Ball 2002:236

³³ Ibid.

³⁴ Ibid.

³⁵ Ibid.

³⁶ Ibid.

Enligt rutinaktivitetsteorin begår människor brott i sina vardagsaktiviteter. Dessa människor behöver inte vara uttalat kriminella. Detta innebär att människor kan begå brott när de exempelvis är i skolan, på jobbet, handlar, sitter vid datorn och gör vardagssysslor. Här kan alltså rutinaktivitetsteorin inkludera människor som inte anammat den kriminella livsstilen men tar tillfällena att begå brott när förutsättningarna är till fördel, det vill säga när något av de tre kraven om samverkan brister.

Metodologisk ansats

I denna studie används kvalitativa samtalsintervjuer som metod. Jag har ansett denna metod vara bäst lämpad eftersom jag har eftersträvat ett djup i mitt arbete snarare än en bredd. Mitt intresse har varit att få personliga berättelser av egna upplevelser utifrån groomingoffrens perspektiv, vilket har gjorts med hjälp av naturalistiska intervjuer.³⁷ Nedan följer en redogörelse och diskussion för mina valda tillvägagångssätt.

Kvalitativ intervju som metod

Den kvalitativa metodologin karaktäriseras av mångsidiga tillvägagångssätt som förverkligas beroende av hur forskningsfrågan formuleras och hur bemötandet av det tilltänkta fältet sker.³⁸ Fokuset befinner sig inte på bredd och antal, utan kvalité som presenteras efter en utvald teoretisk ansats.³⁹ Forskningsfrågorna präglas vanligtvis av varför, hur någonting ser ut, vad som sker på ett fält och liknande eftersom det vanligtvis rör sig om att forskaren vill uppnå en förståelse. Det främsta verktyget hos den kvalitativa forskaren är djupintervjuer⁴⁰. Med intervjuer inges en möjlighet att förstå världen utifrån en intervjupersons perspektiv. Möjligheterna bidrar till originalitet och flexibilitet att få ut det frågeställningen kräver. För mig innebär detta att eftersom området är relativt outforskat har de intervjuer jag gjort och använt mig av bidragit till att upptäcka nya fenomen.

I uppsatsen har jag utgått från en semistrukturerad intervjuguide som gör det möjligt att ställa samma frågor till alla intervjupersoner, men beroende av vad det blir för svar kan intervjuerna få olika resultat.⁴¹ Detta bidrar till att kunna jämföra svar mellan intervjupersonerna samtidigt som det går att studera hur intervjupersonerna utvecklar ämnet. I och med detta har jag kunnat intervjua personer med olika erfarenheter av att ha blivit kontaktade av groomare, men utgått

---

³⁷ Gubrium & Holstein 1997:106

³⁸ Sjöberg & Wästerfors 2008: 25

³⁹ Ibid: 164

⁴⁰ Svenning 2003:86

⁴¹ Bryman 2012:430

från samma frågor. Detta har gett nyanserad inblick i området. Som Sjöberg poängterar finns det stora fördelar med att behålla intervjuerna så öppna som möjligt, eftersom syftet med intervjuer oftast är för att öka förståelsen för någonting.⁴² Eftersom har använt mig av en semistrukturerad intervjuguide har öppenheten funnits kvar trots att jag som intervjuare samtidigt haft ett forskarintresse som präglat intervjuens struktur och gjort den mer flexibel.⁴³ Flexibiliteten har även gjort det möjligt att följa upp oklara svar hos respondenterna som inte hade varit möjligt vid användning av annan metod.⁴⁴

Vetenskapsteorisk utgångspunkt och förförståelse

Jag har använt mig av semistrukturerade kvalitativa intervjuer och arbetat med analytisk induktion där jag utgått från ett intresseområde som präglat skapandet av min intervjuguide. När empiriinsamlingen fortskridit har det framgått sammanhängande mönster i intervjupersonernas svar som jag återkopplat till teorier som jag funnit relevanta för min studie.⁴⁵

Jag har haft en hermeneutisk utgångspunkt i min studie eftersom jag strävat efter förståelse och att tolka svar för att få en bild av helheten. Enligt denna princip existerar det alltid en förförståelse om ett ämne, men att genom en undersökning utöka denna förståelse genom att göra en djupdykning i materialet.⁴⁶ Som barn har jag själv blivit kontaktad av en groomare och har därmed erfarenheter inom ämnet. Jag tror därför att min förförståelse inom ämnet har präglat hela mitt arbete.⁴⁷ Detta innebär att mina erfarenheter gör att jag har tolkat och analyserat min empiri på ett sätt som skiljer sig från andra studenter och forskare.

Urvalsförfarande

Det har varit svårt att komma i kontakt med lämpliga intervjupersoner. Jag började med att kontakta högstadie- och gymnasieskolor där jag frågade om möjligheten att intervjua barn med erfarenheter av att upprätthålla kontakter med okända människor på internet och chattande. I och med att ämnet anses som känsligt, att det fanns ett behov av godkännande från målsmän och att det allmänna intresset från skolorna var lågt valde jag att istället utnyttja mitt personliga kontaktnät. Med hjälp av Facebook har jag kunnat skicka ut information om mitt arbete till vänner och bekanta. Jag skapade ett så kallat "evenemang" där jag bjöd in

---

⁴² Sjöberg & Wästerfors 2008:34.

⁴³ Bryman 2011:430

⁴⁴ Ibid.

⁴⁵ Ibid:511

⁴⁶ May 2001:220

⁴⁷ Karlsson & Pettersson 2006:69

människor som fick ge respons på om de ville delta eller inte. Jag gjorde ”evenemanget” så att endast jag kunde se vilka som var intresserade av att delta eftersom jag ville värna om de intresserades anonymitet. Jag förklarade även här att jag var intresserad av att intervjua personer som har erfarenheter av att ha haft kontakt med vuxna på internet som barn. Detta resulterade i sex intervjupersoner som jag på ett eller annat sätt kände sedan tidigare och en som för mig tidigare var okänd. Med andra ord skulle jag vilja kalla min urvalsmetod för snöbolls- eller kedjeurval.⁴⁸ Personerna jag kom i kontakt med var tre killar i åldrarna 21-25 och 3 tjejer i åldrarna 18-25. Min sjunde respondent var en 50 årig kvinna som berättade att hennes 10 åriga dotter blivit kontaktad av en groomare och att hela händelsen polisanmälts. Jag bestämde mig för att inkludera mor och dotter i min studie där jag valde att göra en intervju med modern och dottern tillsammans med tanke på flickans ringa ålder.

Att använda sig av denna typ av urval kan ha såväl fördelar som nackdelar. Genom att använda sig av bekanta kontakter kan respondenterna känna sig tryggare i att diskutera ämnet med mig när de kände mig sedan tidigare. Men resultatet kan även bli tvärtom. Som bekanta kan de uppleva sig själv som ”skyldiga” att bidra med någonting i försök att hjälpa mig i min studie. Svaren upplevs som äkta om de ges oberoende av vem som ställer frågorna. I det arbetet jag gjort rör det sig om en handfull intervjupersoner, vilket innebär att det krävs uppriktiga svar för att kunna bibehålla en trovärdighet i uppsatsen.

I och med den begränsade tidsaspekten som präglade mitt arbete kunde jag endast intervjua de personer som jag fick tag i och kunde inte göra ett djupare sökande efter fler. Ett större antal intervjuer hade bidragit med för mycket empiri att analysera. Transkriberandet av intervjuerna är en nackdel som är tidskrävande och resulterat i en begränsning av antalet intervjupersoner.⁴⁹ Jag ansåg ändå att mitt antal av intervjupersoner räckte eftersom mitt mål inte varit att dra generaliserande slutsatser.

Generaliserbarhet, reliabilitet och validitet

Kvalitativa forskare brukar diskutera relevansen i att mäta generaliserbarhet, reliabilitet och validitet utanför det kvantitativa området.⁵⁰ Bryman har därför formulerat om dessa begrepp till att bli mer applicerbara på kvalitativ forskning. Istället för generaliserbarhet benämner han det som ”överförbarhet” där målet är att få ett resultat som går att applicera på andra miljöer.

---

⁴⁸ Bryman 2011:196

⁴⁹ Ibid:429

⁵⁰ Ibid:351

Genom detaljerade beskrivningar av intervjupersonerna och en bra spridning i mitt urval av respondenter som präglas av mångfald har jag försökt att uppnå detta.

För att säkerställa en studies tillförlitlighet och för att göra studien replikerbar, behöver dess reliabilitet lyftas fram. Detta innebär att om en studie har hög reliabilitet skulle den kunna återupprepas på olika platser och med olika forskare och med resultat lika ursprungsstudien.⁵¹ Han ger alternativ till hur reliabilitetsbegreppet kan appliceras på kvalitativa studier i form av ”pålitlighet”.⁵² För att uppnå en pålitlig studie krävs en tydlig redogörelse för alla faser av forskningsprocessen och där en bedömning av kvaliteten på de valda tillvägagångssätten sker, något som jag har strävat efter.

Validitet är ett kriterium för att kontrollera om en studies slutsatser är sammanhängande med undersökningens syfte.⁵³ Bryman använder begreppet ”trovärdighet” där mina beskrivningar behöver vara enhetliga med omvärldens samtidigt som empirin överensstämmer med min valda teori.⁵⁴ Jag har uppnått detta genom att mina intervjupersoner har haft kontakter med vuxna som haft sexuella intentioner och att jag med hjälp av deras upplevelsebeskrivningar kommit fram till en sammanhängande bild av hur dessa kunnat samverka med mina teorier.

Genomförande

Som jag tidigare har nämnt har jag använt mig av semistrukturerade intervjuer och har därför utformat en intervjuguide som tillåter detta som finns i bilaga 1. Frågorna jag utformat var anknutna till teman jag velat beröra och har även låtit även mina respondenter forma intervjun under dess fortgång med följdfrågor i anslutning till deras givna svar. Detta resulterade i att somliga intervjuer blev kortare beroende på hur mycket intervjupersonerna ville utveckla sig. Exempelvis var fem av intervjuerna 25 – 30 minuter långa, medan två intervjuer var 52 respektive 65 minuter långa. Alla intervjuerna ägde rum februari – mars 2012 i enrum för att undvika påverkan från omgivningen. Intervjuguiden har bestått av en presentation av mig själv och mitt syfte med studien. Efter detta har jag klargjort de etiska principerna som återfinns senare i detta metodavsnitt där jag informerat om individskyddskravet, samtyckeregeln, konfidentialitetskravet och att den delgivna informationen endast använts i studiesyfte. Alla intervjupersonerna fullföljde intervjuerna av egen vilja och svarade på alla frågor.

---

⁵¹ Ibid:49

⁵² Ibid:354

⁵³ Ibid:50

⁵⁴ Ibid:354-355

Skype som verktyg

Tre av mina intervjupersoner befann sig på 40 till 80 mils avstånd från mig. Jag har eftersträvat att ha direkta intervjuer i enrum med mina intervjupersoner och upplevde att det närmaste sättet att göra detta på avstånd var genom att använda Skype, ett program för IP-telefoni som tillåter videosamtal via Internet, eftersom telefonintervjuer inte brukar vara ett alternativ för detta samt för att undvika höga resekostnader.⁵⁵ Telefonintervjuer gör att den visuella aspekten försvinner och element såsom minspel och kroppsspråk faller bort, som kan vara viktiga när man intervjuar om personliga upplevelser.⁵⁶ Med hjälp av ett registrerat medlemskap på Skype och en webbkamera har jag behållit en ”ansikte mot ansikte”-interaktion med intervjupersonerna för tillgodose mellanmänskliga aspekterna.⁵⁷ Eftersom det diskuterade ämnet uppfattas som känsligt har det varit en fördel att intervjupersonen utföra intervjun i en miljö som uppfattas som säker och där jag som intervjuare inte inskränker.⁵⁸ I mitt fall var intervjupersonerna i sin hemmiljö. Jag har även sett en fördel med att mina inspelningar av intervjuerna inte gjorts med diktafon utan via datorn där jag med strömtillförsel upplevt mig säker på att batterier inte kunnat ta slut eller komplikationer kunnat uppstå så som diktafoner ibland kan göra.

Nackdelar med Skype fann jag i tekniska störningsmoment. En komplikation som jag stött på var att internetuppkopplingen vid den en intervju avbröts vid två tillfällen under intervjun. Detta resulterade i att jag respektive min intervjuperson kom av oss när vi diskuterade. Lyckligtvis påverkade detta inte intervjun mycket eftersom avbrotten hände vid naturliga pauser. En annan nackdel var att eftersom ljudet från intervjuerna kom ut ur högtalarna så blev det detta ljud som spelades in. Det blev en andra ljudupptagning som spelades in och inte ”originalljudet”. Detta gjorde att ljud på låg volym i intervjun blev ännu otydligare än om intervjun gjorts i enrum.

Etiska reflektioner

Mitt valda ämne är känsligt eftersom studien baseras på individers personliga upplevelser, vilket innebär att etiska principer behöver lyftas fram. Jag har valt att utgå ifrån vetenskapligarådets forskarens principer för humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning. Det finns två stycken huvudsakliga krav som måste vara uppfyllda för att etiskt acceptabel samhällsvetenskaplig forskning ska kunna bedrivas. Första kravet kallas för forskningskravet

---

⁵⁵ Hanna 2012:240

⁵⁶ Bryman 2011:433

⁵⁷ Hanna 2012:241

⁵⁸ Ibid.

och innebär att forskningen ska behålla en inriktning på väsentliga frågor av hög kvalitet samt att kunskaperna ska utvecklas och fördjupas samt möjligheter för metoder att förbättras.⁵⁹ Detta innebär att jag inte kunnat formulera vilket syfte som helst, utan att jag varit tvungen respektera vad som är forskningsrelevant och samhällsutvecklande. Det andra kravet är att intervjupersoner inte ska bli utsatta för otillbörlig insyn i exempelvis livsförhållanden som kan resultera i psykisk skada, förödmjukelse eller kränkning.⁶⁰ Detta kallas för individskyddskravet och uttrycks genom fyra allmänna huvudkrav som ska kunna ställas på forskningen.

Intervjupersoner ska vara medvetna om att deltagandet är frivilligt, att informationen som ges bara ska användas till den aktuella undersökningen och vad som är syftet med arbetet.⁶¹ En andra regel kallas för samtyckesregeln och bygger på att ingen ska behöva delta mot sin vilja och kunna avbryta studien utan följdfrågor.⁶² I mitt arbete har detta varit betydande då jag bland annat har intervjuat en tioårig flicka som blivit kontaktad av en groomare. Jag valde att göra intervjun med flickans mamma närvarande. Det kan finnas en viss intervjuareffekt i att ha mamman med vid intervjuandet av flickan, men eftersom mamman gjorde anmälan till polisen ansåg jag att hon ändå haft en bra insyn i situationen och kunde bidra mer i förhållande till den negativa påverkan. Det tredje kravet är att jag har informerat intervjupersonerna att det som nämns sker i konfidentialitet samt att de identifierbara uppgifter som uppges kommer att förbli anonyma och att inget berättas vidare utanför studiesyftet.⁶³ Detta hänger även ihop med det sista kravet om inspelningarna av intervjun, vad som sagts och information om deltagaren som nämnts kommer att endast användas i studiesyfte.⁶⁴ Genom att påpeka för intervjupersonerna att inspelningarna och transkriberingarna av materialet kommer raderas när arbetet är avslutat har jag strävat efter att försöka inge en känsla av säkerhet till intervjupersonerna.

Kritiska reflektioner

Den kritik som kan föras mot den kvalitativa metoden är hur hög kvalitet det insamlade materialet har.⁶⁵ Detta kan för en kvalitativ forskare ta sig i uttryck genom att ifrågasätta beträffande en intervjupersons sanningsenlighet. När jag använt mig av intervjuerna har jag

---

⁵⁹ Vetenskapliga rådet 2002:5

⁶⁰ Ibid

⁶¹ Ibid:7

⁶² Ibid:9

⁶³ Ibid:12

⁶⁴ Ibid:14

⁶⁵ K. Jakobsson (2008) *Uppdrag forskning*. s. 170.

att förutsatt att det som mina intervjupersoner sagt är sanning eftersom jag från början ombett dem att berätta utifrån sina erfarenheter. Ifrågasättande kan vara någonting som är mer förekommande när bekanta till forskaren intervjuas, som jag beskrivit tidigare. Intervjuarens önskan att en intervjuperson ska komma ihåg en situation kan också påverka minnesbilden och få intervjupersonen att konstruera en föreställning om händelsen i fråga.⁶⁶

I mitt arbete kommer stora delar av empirin vara från mina respondenters minnen från när de var yngre och att det finns en risk i att minnet kan ha påverkats eller blivit svagt. Ett av dessa kan vara selektiv uppmärksamhet, där vad som registreras som ett minne kan bero på en persons egna erfarenheter, den specifika situationen och personliga egenskaper kan påverka vad man automatiskt registrerar.⁶⁷ Många aspekter såsom stress och känsloläget vid tillfället kan påverka om en situation registreras som traumatisk eller ej.⁶⁸

En annan nackdel som kvalitativ metod såsom intervjuer har kallas för intervjuareffekten.⁶⁹ Detta innebär att intervjuaren på något sätt påverkar svaren genom att bara vara närvarande. Denna påverkan kan uttryckas på olika sätt, vare sig om forskaren och deltagaren känner varandra sedan tidigare eller inte. Kön, ålder och etnisk tillhörighet kan vara faktorer som gör att intervjupersonen svarar annorlunda jämfört med om det varit någon annan som ställt frågorna. Intervjuareffekten hänger även samman med att intervjuaren kan mot sin vilja styra intervjupersonens svar genom sitt agerande.⁷⁰ Jag har strävat efter att kontrollera över mitt kroppsspråk och beteende eftersom det kan vara lätt att påverka en intervju genom minspel, kommentarer, kroppshållning eller skratt vid opassande ställe. Risken med att förbise detta är att intervjupersoner kan hålla tillbaka med svar eller formulera sig annorlunda, vilket kan ha stor påverkan beroende av vilken typ av analys som ska föras.

Resultat och analys

Under nedanstående avsnitt kommer mitt empiriska material återkopplas till teorier efter relevanta teman. Med hjälp av intervjupersonernas utsagor är min ambition att få svar på mina frågeställningar genom att göra en djupdykning i materialet.

---

⁶⁶ Christiansson, Engelsberg & Holmberg 1998:81

⁶⁷ Ibid:76

⁶⁸ Ibid:77

⁶⁹ Svenning 2003:120

⁷⁰ Ibid:121

Enkelheten och svårigheten i att begå vissa brott

Du kanske inte går och stjälar nånting i en butik (...) men, men det kan, det är ju väldigt lätt att bara gå in på en chattsida och kränka någon

Detta är ett citat från Mirijam⁷¹, en av intervjupersonerna i denna studie. Enligt Mirijam finns det en enkelhet i Internets tillgänglighet som gör att det finns fler möjligheter att begå brott. Mirijam betonar även att begå ett brott på Internet är ”väldigt lätt” till skillnad från att stjäla en vara. Allt fler delar av vardagen uppdateras tekniskt och kan göras med hjälp av datorn vilket gör att fler använder sig av datorn till att uträtta vardagsärenden. Betalningar av räkningar, hemleverans av matkassar, umgås med vänner och så vidare är bara några exempel på hur detta kan tas i uttryck.

Enligt rutinaktivitetsteorin sker brott i relation till att möjligheter att begå brotten existerar.⁷² Dessa möjligheter kan vara en motiverad gärningsman, avsaknad av kapabla väktare och finnas ett lämpligt offer.⁷³ Genom att försvåra möjligheterna att begå brott på Internet kan tillfällena minska. För att kunna påverka gärningsmannens motivation skulle exempelvis uppmärksammandet om att grooming är olagligt och att brottet är straffbart få gärningsmannen att överväga att inte genomföra brottet. Detta kan vara bra då grooming är ett brott som nyligen kriminaliserats och människor kanske inte är lika uppmärksamma om att det är olagligt. Ett annat exempel skulle vara att införa kapabla väktare inne på hemsidor för att det inte ska vara enkelt att begå dessa typer av brott. Genom att använda sig av en IRC-bot⁷⁴ i chattrum kan denna ”sparka ut” användare som skriver på ett opassande vis eller beter sig illa bland de andra internetanvändarna, så denna inte fortsätter med trakasserier. Tidigare fanns det inte kapabla väktare inne på hemsidor, men flera av intervjupersonerna bekräftar att internetmiljön är mer kontrollerad. Till exempel beskrev Robert hur chattsidan Funplanet är kopplad till polisen för att förenkla möjligheten att anmäla trakasserier och ofredande som görs inne på chatten.

Den tredje premissen, att göra brottet mindre åtråvärt, kan vara om man reducerar möjligheterna med att vara anonym på hemsidor. Enligt mina intervjupersoner är detta ett av de största problemen på Internet då folk kan bete sig som de vill utan att behöva stå till svars

---

⁷¹ Alla namn som nämns är fingerade för att värna om intervjupersonernas önskan om att förbli anonyma.

⁷² Lilly, Cullen & Ball 2002:236

⁷³ Ibid.

⁷⁴ IRC-bot är ett datorprogram som övervakar till exempel chattar och ser till att användarna följer uppsatta förhållningsregler som finns på hemsidan.

för sina handlingar. Min intervjuperson Elisabeth, vars dotter blivit kontaktad av en groomare har beskrivit läget på detta sätt:

Nej men om man tar chatt eller såhär communitys, om vi tar flashback till exempel(...) så kan ju tonen va väldigt hård(...) man kan va väldigt elak i skydd av anonymitet så att ingen vet vem man är om man har ett alias bara...

Människor kan bete sig illa mot andra på Internet eftersom de är anonyma. Elisabeths exempel betonar att människor på Internet kan vara mer ”hårda i tonen” eftersom de inte behöver uppge sina identiteter. En annan intervjuperson, Daniel, har sagt att ”anonymitet gör personen mindre seriöst” och att ”man kan förvänta sig ett respektlöst beteende”. Detta innebär att anonymiteten inte bara behöver göra individer ”hårda till sättet” likt Elisabeth har beskrivit utan även gör att människor kan vara respektlösa överlag. För att sammankoppla med Felson och Cohens teori innebär detta att brott som utförs på Internet, såsom kränkningar och kontaktandet av barn i sexuellt syfte, blir genomförbara eftersom individer frestas av tanken att förbli anonyma, vilket resulterar i att brottet blir mer åtråvärt att begå.⁷⁵ Upplever sig en potentiell gärningsman som okänd bland andra i en situation är det troligare att ett brott begås.

Möjligheten i att begå ett brott ökar om gärningsmannen har möjligheten att ta sig till platsen där brottet ska begås och sedan försvinna osedd från brottsplatsen.⁷⁶ Att fysiskt vara tvungen att ta sig från en brottsplats gör att det kan finnas omgivande grannar, kunder eller folkmassor som skulle reagera om de ser att ett brott begåtts. För att ställa detta i relation till internetbrottslighet överlag och med grooming som exempel, sker förflyttandet från en ”brottsplats” till en annan, i dessa fall med ett knapptryck. Detta korrelerar med Mirijams inledande citat om att det är som ”väldigt lätt” att begå ett brott på Internet, sedan stänga av den aktuella internetsidan och fortsätta med annat. Möjligheten att ”komma undan” utan att någon kan spåra förövaren till dennes ursprungsposition blir svårare eftersom gärningsmannen inte behöver sitta vid sin egna dator. Somliga hemsidor lämnar ut datorers IP-adresser vid brytandet av regler och lagar för att hjälpa till i polisens arbete mot intranetbrottslighet. Men med bland annat tillgängliga internetcaféer och allmänna datorer på bibliotek kan det bli svårare när det är oklart vem som ursprungligen suttit vid datorn. Detta

---

⁷⁵ Lilly, Cullen & Ball 2002:236

⁷⁶ Felson 1998:58

innebär att individer nödvändigtvis inte behöver knyta sina identiteter till datorerna de använder, utan att groomare kan förbli anonyma på samma sätt inom denna aspekt.

Groomare utnyttjar också situationer på Internet där användare slipper behöva uppge sin identitet. Använder människor hemsidor där möjligheten finns att knyta sin identitet till ett registrerat konto eller där IP-adressen blir det mer avslöjande vem användaren är kan människor överväga att inte begå brott. Görs detta är gärningsmannen inte okänd eftersom det då finns personuppgifter och information som gör det möjligt att se att en internetanvändare också är groomare. Detta är någonting som jag kommer att diskutera mer utförligt i kommande avsnitt, men där jag ändå vill poängtera att grunden till att människor söker sig till olika typer av hemsidor, communitys och chattar kan vara för att möjligheterna att vara anonym kan se olika ut.

Identitetsreglering

Jag har frågat intervjupersonerna om hur samtal på Internet kan se ut och om de tror att det är vanligt att folk ljuger på Internet för att få en insyn i hur människor presenterar sig, interagerar och betar sig överlag på Internet. Bland svaren jag har fått var samtliga överensstämmande, då alla intervjupersoner sagt att det finns hemsidor där en särskild typ av beteende kan förväntas. Jag ger exempel på detta i senare avsnitt. Vad som även kommit fram är att detta kan tas i uttryck på olika vis och var beroende av var på Internet samtalet äger rum. Intervjupersonen Nathalie ger ett exempel på detta:

Går man in på Funplanet, då förväntar man sig att personer ska skriva lite snuskiga meningar till en och så kanske man blir lite irriterad och skriver nått dumt tillbaka (...) men lite, lite därför man går in också tänker jag. Medans om man går in på Facebook och ska träffa nya vänner så förväntar man sig inte alls att man ska skriva nått sånt utan då känns det som att det är mer seriöst att man, att man ska bli vänner.

Nathalie menar här att vissa typer av hemsidor är förknippade med en viss typ av beteende. Det finns sidor där man kan förvänta sig att människor skriver snuskiga och opassande kommentarer till varandra, till skillnad från andra sidor där kontakten är av mer seriöst slag. Dessa olika beteenden på hemsidor delar jag in i två kategorier och benämner med två egna begrepp som jag utformat i enlighet med intervjupersonernas beskrivningar: ”tillfälliga chattkonversationer” och ”identitetsåterkopplande relationer”.

Tillfälliga chattkonversationer innebär att en person skapar ett inloggningsnamn till en chattsida där inga former av registreringar behövs för att kunna delta i möjligheten att upprätta en kontakt med andra människor. Detta gör att det inte finns några attribut eller uppgifter som gör att man kan återkoppla chattare till vilka de egentligen är. I och med detta måste människor berätta om sig själva för att den andra personen ska få en uppfattning om vem som skriver. Här är det vanligt att man gör en utseendebeskrivning av sig själv som är mer eller mindre utförlig beroende av vilket syfte kontakten upprättas. Sebastian beskriver detta som olika faser:

Sebastian: Så man börjar liksom, jag skulle vilja påstå att man har en fas från första början (...) som är det som faktiskt binder en samman. Och sen de kan va datorspel, det kan vara att man är från samma område, att man har en viss bakgrund, whatever det kvittar. Så då börjar man med det såklart (...) och sen efter de så kommer introduktionsfasen liksom (...) eh ”Vad heter du? Vad...” Och så vidare och vidare. Så efter de går de över till liteeee, eh. Sen efter så kommer, jag inte fan om man gjorde de men såhär man börja flörta eller nånting sånt, då går man ju på ett spår liksom. Eller om man börjar säga...

Intervjuaren: ... Det beror ju kanske på vem man pratar med

Sebastian: ... ja precis, exakt, om man pratar med nån tjej som verkar skitsnygg, då är det ju klart som fan, då går man in på flört-spåret. Snackar man med en person som man mött på sitt dataspel eller whatever, då börjar man gå in på spel och ”ska vi skapa klan” eller whatever, vad som helst...

Här exemplifieras hur ett samtal kan ta olika vändpunkter beroende av vad de båda deltagande personerna är ute efter. I Sebastians fall visste han egentligen inte vem det var han skrev med, men tyckte att tjejen ”verkade skitsnygg”. Detta utläser jag som att hon återgav ett intryck av sig själv för att kunna tilltala honom på bästa sätt, för att få Sebastian intresserad av att fortsätta prata. Tjejen utövade med andra ord det som Goffman kallar för *intrycksstyrning* eftersom hemsidan de båda parterna var inne på tillät detta⁷⁷. För att återknyta till Nathalies kommentar kan den inledande gemensamma nämnaren till att samtalet inleds vara att båda parter har en förväntning om vad det kommer bli för typ av samtal. Upprättas en kontakt via en chattsida respektive en community kan det finnas förväntningar kring vilken typ av samtal som eftersträvas. Detta innebär att om jag upprättar en tillfällig chattkonversation kan jag

---

⁷⁷ Goffman 2009:30-31

förvänta mig att det kommer frågor om mitt utseende, var jag bor, hur gammal jag är och liknande, allt för att få en bild av vem jag är. Som jag nämnde tidigare gör chattrum att det jag vill att andra ska veta om mig berättar jag för dem. Enligt mina respondenter resulterar detta i att jag kan beskriva mig själv mer eller mindre och öppnar även upp möjligheten för att ljuga. I kombination med att det kan finnas förväntningar kopplade till den hemsida personer besöker kan det vara vanligare att ljuga. Amanda exemplifierar hur hon haft erfarenheter av att ett samtal snabbt har avbrutits när en kille inte levt upp till tänkbara förväntningar:

Killen man skriver med kanske säger att han är 24 år och ba ”Ja hur gammal är du?”. Då vill jag inte säga att jag är 13 (...) Då kanske jag istället säger nått närmare, att jag kanske är 20 år, så man inte tappar kontakten.

Principen att kunna föra ett samtal framåt genom att ändra personliga attribut är förenliga med Goffmans begrepp *intrycksstyrning* eftersom chattrum inger möjligheten att kontrollera den uppfattning och bild man själv vill att andra ska ha.⁷⁸ Individen kan skapa en främre region som denna tror är tilltalande för motparten. Den personliga fasaden som aktören målar upp behöver inte vara bestående utan kan se olika ut beroende på vem som chattar med denna.⁷⁹ Åldrar, hårfärger, hemstäder och liknande ser olika ut beroende på responsen från motparten. Resultatet blir här att lögn är normalt vid tillfälliga chattkonversationer och att detta medför frihet såväl som risker. Detta kan sammankopplas med Sebastians citat om att en tjej ”verkade skitsnygg” eftersom hon beskrivit sig själv vara det. Beskrivningen behöver nödvändigtvis inte vara sann eftersom Sebastian inte kunnat verifiera informationen han fått.

Den andra typen av hemsidor som sammankopplas med en viss typ av beteende är hemsidor där identitetsåterkopplande relationer upprättas. Denna typ av kontakter upprättas på sidor där det finns en typ av registrering som gör att den egna identiteten knyts till ett specifikt användarkonto. Dessa sidor brukar kallas för sociala nätverk. Här återfinns oftast ett specifikt alias, kontaktuppgifter och möjligheten att skapa bestående relationer med likasinnade. Det är vanligt att sociala medier låter användarna ha en profil där möjligheten att beskriva sig själv, sina åsikter och bifoga bilder med mera. Intervjupersonen Mirijam konkretiserar detta i ett citat:

Ja, ehm jag tänker att det är mer, större anonymitet i ett chattrum (...) att du behöver inte ha din bild, eller ja det behöver man visserligen inte ha på facebook

---

⁷⁸ Andersen & Kaspersen 2007:161

⁷⁹ Goffman 2009:30-31

heller (...) Men om du har, asså du har ändå din profil och vänner som är kopplade till ditt konto på nått sätt, att du har vänner och det du skriver syns om du skriver det på nån annans logg och så (...) eller om nån skriver på din eller när det kommer bilder, asså du... Plus att man kan få ha kontakt med kanske fler då okända i ett chattrum än facebook, för där väljer man mer sina vänner

Detta exempel visar att hemsidor som förespråkar sociala nätverk gör att användare knyter sin identitet till sitt registrerade konto och att personer därmed blir mindre anonyma. För att återkoppla till Goffman säger detta att den främre regionen blir bestående presenterad när en person registrerar in sina personliga attribut såsom kön, ålder, hemstad och liknande.⁸⁰

Intressant i sammanhanget är även att Mirijam påpekar att människor blir mindre anonyma om det går att identifiera dem genom deras umgängeskretsar. Det är vanligt att på exempelvis Facebook ha en kontaktlista där vänner och bekanta återfinns. Genom att påvisa sin umgängeskrets kan individen placeras i ett sammanhang och ge en bild av vem personen är. Detta korrelerar med Goffmans diskussion om principen att det uppstår en svårighet i att försöka styra publikens intryck av en aktör när scenen, kulissen och fasaden, det vill säga det främre rummet, säger någonting annat.⁸¹ I och med att sociala medier är mer utlämnande kring vem användaren är blir människor mer försiktiga i sitt beteende och beter sig inte lika illa som om de skulle varit anonyma. Detta korrelerar med den tidigare nämnda principen att anonymitet kan göra människor mer vågade i sitt beteende på internet då deras personliga identitet inte behöver stå för handlingen, utan uppförandet kan bara återkopplas till ett alias.

Sociala nätverk har även sina brister. Eftersom människor är mer utlämnande i sociala medier med vilka de är blir det desto mer förödande då det visar sig att någon inte är ärlig. Genom att hitta på personnummer, ta fotografier och ljuga kan falska registreringar upprättas och lura omgivningen. Nathalie tar upp detta exempelvis:

...Man kan va vem man vill över Internet(...) man behöver inte stå för nånting, precis som att man kan bli väldigt utsatt då för att den personen som är på andra sidan står ju inte heller för nånting som hon skriver, tror jag

På Internet kan båda parter vara ärliga eller försköna bilderna av sig själva. Det senare sker på samma sätt som båda parter kan ljuga under hela konversationen som jag beskrivit ovan. Det är här det finns en märkbar skillnad mellan tillfälliga chattkonversationer och

---

⁸⁰ Ibid

⁸¹ Ibid:97

identitetsåterkopplande relationer. Enligt mina intervjupersoner är användare av chattsidor medvetna om att personer kan ljuga om sin identitet i stor utsträckning. På tillfälliga chattkonversationer finns det en förväntan att det är normalt beteende om lögn konstrueras. Identitetsåterkopplande sociala nätverk är däremot utlämnande från första början, vilket gör det mer troligt att den personliga fasad som presenteras inte ifrågasätts. Det finns en förutsättning att beteenden i ett socialt nätverk ska vara av mer seriöst slag och att nivån av ärlighet där med är högre än i ett chattrum. Resultatet av detta blir att i tillfälliga chattkonversationer kan personer träda in i en valfri karaktär för att sedan träda ur den så fort som samtalet avslutas. Men i sociala nätverk såsom Facebook krävs en bestående roll som inte kan ändras varje gång användaren loggar in på sitt konto. Alla som har en vänskapsrelation med en ljugande användare skulle upptäcka detta eftersom det mesta som görs på Facebook är synligt för andra. Men denna bestående roll i det sociala nätverket kan vara sanningsenlig såväl som en konstruerad lögn. I och med detta måste alla beståndsdelar som den tilltänkta rollen kräver: personlig fasad, främre region och liknande.

En av mina intervjupersoner är tioåriga Hanna som råkade ut för en man på Facebook som var intresserad av att träffas. Enligt Facebooks policy får inte barn under 13 år vara registrerade medlemmar.⁸² Det finns även stadgar som talar för att de uppgivna person- och kontaktuppgifterna måste vara korrekta. Detta innebär att även Hanna hamnade i en utsatt position när hon utnyttjade förmågan att ändra sin personliga fasad och ljuga om sin ålder för att skaffa ett Facebook-konto.⁸³ Trots att Hanna är för ung för att få använda Facebook så gör användandet henne mer troligt att bli utsatt för en groomare. Trots att Hanna inte hade en tydlig anvisning om vilket år hon är född var det ändå möjligt att utläsa på hennes porträttbild att hon är yngre än 13 år. Detta är någonting den 23 åriga mannen ignorerat när han har kontaktat henne. De kände inte varandra sedan tidigare, men hade två gemensamma vänner vilket fick Hanna att acceptera hans vänförfrågan. Detta innebär att Hanna sa att hon inte visste vem mannen var men att hon släppte in honom på livet när det visade sig att kände samma människor. Detta hänger samman med vad jag diskuterar nedan, att Internet gör att människor aldrig kan vara helt säkra på vem de skriver med eftersom det är svårt att urskilja vad människor har för avsikter trots att deras identiteter är tydliga.

---

⁸² <http://www.facebook.com/legal/terms> Hämtad [2012-04-27]

⁸³ Andersen & Kaspersen 2007:161

Alla kan vara groomare

I min intervju med Sebastian har jag frågat honom om han anser att det kan finnas en osäkerhet i att vara på identitetsåterkopplande sidor:

Jag hängde liksom aldrig på såna chatsidor där man kunde vara helt anonym heller (...) utan asså du vet Lunarstorm och sånt fanns ju på den tiden, det var ju ändå nån sorts, det klart som fan man kan gömma sig bakom en identitet (...) Men det kändes ändå ganska skyddat liksom

Som jag beskrev i föregående avsnitt upplever mina intervjupersoner att det är tryggt att vistas på identitetsåterkopplande communitys. Trots detta har ett flertal av intervjupersonerna beskrivit problematiken med att ha ett samtal med någon via Internet eftersom det kan vara vem som helst som skriver. Som jag nämnde i tidigare avsnitt upplever intervjupersonerna att de känt sig osäkra då de vistats på olika hemsidor, såväl tillfälliga chattkontakter som identitetsåterkopplande relationer, i och med att motparten i chatten kunnat undanhålla sanningen under hela samtalet. Eftersom det upplevs som svårt att veta vem som skriver, kan intervjupersonerna ha en föreställning om vem det skulle kunna vara. Som ett exempel kan nämnas att alla intervjupersoner anser att groomare är den äldre manliga pedofilen som söker efter småflickor. Efter att de reflekterat lite har de även sagt att det skulle kunna vara vem som helst. Daniel utvidgar denna tanke:

Asså jag tänker mig vanliga sexualbrott så har jag för mig att det kan va alla möjliga sociala klasser, samhällsklasser. Dom hittade väl ett tag att det var domare, det var läkare, advokat som hade nån form av kopplerihärva eller vad det var.

Jag uttolkar Daniels svar som ett exempel på hur sexualbrottslingar tenderar att förgrena sig ut till olika delar av samhället. Han nämner att sexualbrottslingar såsom groomare finns inom alla typer av klasser i samhället och ger exempel på detta med existerande brottslingar inom de arbeten som anses vara högt aktade i samhället. Detta utgör groomare till en svårkategoriserad kriminell grupp. Young diskuterar problematiken i det senmorderna samhället med att gruppen avvikare är svår att utskilja. Detta ökar otryggheten i samhället.⁸⁴ För att tillämpa Youngs diskussion på detta material får allmänheten såväl som polisen svårt att identifiera vilka som är groomare och var groomarna finns. Gällande avvikare på

---

⁸⁴ Young 1999:15

Facebook blir detta svårt eftersom alla registrerade användare på Facebook och alla med vetskap om tillgängliga chatsidor blir potentiella förövare. I och med detta blir det svårt att veta vem som kan vara groomare och vem som är en internetanvändare som utforskar nya hemsidor. Flera av intervjupersonerna berättar att de som barn trott att den som skrev obehagliga kommentarer bara kunde ”klickas ned” så försvann han. Som Daniel beskriver är han som vuxen medveten om att sexualbrott kan begås av alla typer av människor i samhället, men som barn var detta alternativ inte tänkbart. Detta innebär att även om en chattare skriver ärligt att denne arbetar inom en yrkesgrupp som exempelvis präst eller advokat, kan denna princip betyda att de kan vara groomare i alla fall. Risken blir att barn får förtroende för personer med respektabla yrken och inte ser en koppling till att de kan vara groomare trots karriärval. Följden blir då att ett barn får förtroende för en vuxen som upplevs vara tillitsfull och respektabel, men i själva verket kan den vuxne ha andra avsikter.

Verklighetsförvrängning

Jag ska avslutningsvis i detta analyskapitel utvidga min diskussion från grooming till att behandla internet kontakter mer generellt. Jag kommer att förutom grooming diskutera chattkontakter och vänkontakter i sociala nätverk. På Internet blir kontakten med andra chattare äkta och främjar ett beteende som inte är möjligt att få utlopp för någon annanstans. När jag säger att kontakten blir äkta menar jag att kontakten blir mycket likt ett samtal som förs öga mot öga, men att det i själva verket skiljer sig på många sätt. Detta återkommer jag till senare. Daniel exemplifierar hur möjligheten att träffa tjejer på Internet skiljer sig från hur det kan gå till i verkligheten.

”Om man närmar sig exempelvis på krogen, så är det nån tjej som ba ’näh’, vänder sig bort liksom (...) och den reaktionen funkar på Internet där man kan ba ’näh’ och sen bara klickar bort liksom, men det funkar inte på krogen för hon är ju fortfarande kvar”

Jag finner detta citat vara exemplariskt i statuerandet av hur bemötandet av människor ser olika ut i praktiken. Som jag har beskrivit tidigare möjliggör internetkontakter en enkelhet i att skifta från en kontakt till en annan med ett knapptryck. Detta är sammanhängande med det faktum att alla mina intervjupersoner vid minst ett tillfälle uttryckt möjligheten att kunna ”bara klicka bort” en person som de inte önskat prata med.

Likt Daniels beskrivning är det i verkliga livet, till skillnad från på Internet, inte möjligt att bara få en person att försvinna från verkligheten om han inte vill prata med denna. I hans

exempel kommer tjejen fortfarande att finnas kvar på nattklubben. De kanske möter varandra mer vid ett annat tillfälle under kvällen och får kanske dela en obekvämtystnad. I verkligheten kan det alltså vara svårt att förhindra att bli kontaktad av samma person igen, det vill säga om inte kontaktandet sker på ett hotfullt eller obehagligt sätt som gör att det resulterar i en polisanmälan. Detta skiljer sig från när situationen i ett chattrum gör det möjligt att komma ihåg användarnamnet som chattaren haft för att undvika att svara på dennes försök att återupprätta kontakten. Eskalerar kontakten så att det upplevs som obehagligt finns möjligheten att kontakta den utplacerade IRC-boten som avlägsnar den störande chattaren från chattrummet. På communitys som exempelvis Facebook finns det på samma sätt som i chattar möjligheter att kontakta administratören på hemsidan som kan begränsa användares aktivitet på sidan eller till och med tillfälligt stänga ned en användares sida. Genom att stänga ned en användares sida blir det omöjligt för denna att vara aktiv på hemsidan för en tidperiod. På Internet existerar det en form av kontroll som möjliggör ett reglerande av det sociala nätverket. I verkligheten sker interaktion med nya människor genom sociala evenemang, vardagsaktiviteter och det allmänna bemötandet vid vinstandet ute i samhället. Här är det inte möjligt att bara ”klicka ned” en person eftersom det är en existerande medmänniska. Internet skapar en föreställning som ger internetanvändare bilden att medvetet kunna styra vilka människor som interagerar med denna genom olika knapptryck. Detta blir en hyperverklighet eftersom internetanvändare enbart reglerar möjligheten att träffas på Internet.⁸⁵ Ett möte i verkligheten kan fortfarande ske, men möjligheten att mötas på Internet reduceras. Internetanvändare som har denna föreställning tänker att möjligheten att träffas i verkligheten är låg och att ”klicka ned” oönskade kontakter blir accepterat beteende. På Internet rättfärdigas ett beteende som går emot sociala normer. Ett bra exempel på detta ges av Amanda som berättar om när hon varit yngre har lärt känna en kille genom en chattsida:

”sen har jag lärt känna honom och sen blivit vän på lunarstorm och så och då, och där hade han bilder på sig(...)och då tyckte jag han va jätteful [skrattar] och då ba ”äh jag tar bort honom som vän”

Amandas exempel från när hon var yngre tyder på att det finns en möjlighet att välja bekantskapskretsar och kontakter efter det syfte kontakten har. Enligt den beskrivning av situationen som hon ger var syftet att flörta, hitta en snygg kille eller en potentiell pojkvän eller liknande. När en nyupprättad kontakt inte uppfyllt det syfte Amanda haft med kontakten

---

⁸⁵ Hernwall 2005:144

har hon gjort beslutet att kontakten varit överflödig. Detta är ett handlande som inte fungerar i verkligheten då avbrytandet av en kontakt kan få följdfrågor och det kan uppfattas som normbrytande att ge svaret på anledningen till att en kontakt avbryts ”för att du är ful”. Men framför datorn inges en föreställning att den överflödiga kontakten endast existerar på Internet och inte har något samband med verkligheten som resulterar i att denne beter sig på ett sätt som i verkligheten hade ansetts som sårande.⁸⁶ För att återknyta till tidigare resonemang existerar det ett medvetande bland internetanvändare om att de kan bemötas av ett respektlöst beteende på Internet eller att de kan bli kontaktade av någon som de inte vill ha kontakt med där deras sätt att undvika dessa blir att stänga ned eller blockera kontakten. Markerandet av att inte vara intresserad att upprätthålla en kontakt blir där med mycket tydligare än om det handlat om ett undvikande av en person i verkligheten. I och med att alla intervjupersoner diskuterade enkelheten och det praktiska i att kunna göra sina val med ett knapptryck tyder på den fascination hyperverkligheten medför och resulterar i att simuleringarna leder till ett simulacra.⁸⁷

Diskussion och slutsats

Syftet med min studie var att diskutera mina frågeställningar efter mina intervjupersoners erfarenheter som groomingoffer. Jag kommer inledningsvis diskutera frågan: ”Vad karakteriserar upprättandet av internetrelationer?”. Efter detta kommer ett stycke där jag lyfter fram ”Vilken är den huvudsakliga anledningen till att internetrelationer kan bli skadliga?”. Avslutningsvis kommer jag att diskutera ”finns det negativa konsekvenser med att upprätta kontakter med okända människor på Internet och i sådana fall vilka?” och ”hur behandlas en internetrelation till skillnad från relation i verkligheten?”, följt av en diskussion kring fortsatt forskning.

Internetrelationer karakteriseras av att de är varierande och kan ta sig i uttryck på olika vis beroende av var på internet kontakten upprättas. Antingen är kontakten av känt slag där personer på visuella och uppgiftsutlämnande grunder kan göra en konkret återkoppling av en persons alias med en existerande person, en typ av kontakt som jag valt att kalla för identitetsåterkopplande relationer. Den andra typen benämner jag som tillfälliga chattkonversationer där personlighetsbeskrivning, visuella delen och uppgiftsutlämnandet görs efter vad internetanvändaren väljer att delge. Här tas beskrivningarna som ges förgivet

---

⁸⁶ Ibid.

⁸⁷ Z. Bauman (1993) *Forget Baudrillard?* s. 36

eftersom de kan vara svåra att verifiera. Detta medför möjligheter att ljuga och förbli anonym, någonting som alla chattare är medvetna om. Följden blir att det blir accepterat och nästan givet att ett respektlöst beteende kan förväntas. Slutsatsen i denna fråga berör principen att kunna vara anonym och fördelarna med detta enligt Felson och Cohen tillsammans med Goffmans teori om intrycksstyrning gör att gärningsmän kan ge bilden av att vara öppna med detaljrika personlighets- och utseendebeskrivningar när de i själva verket förblir anonyma genom att all information är hopdiktad.

Huvudsakliga anledningen till att internetrelationer kan bli skadliga grundar sig i att möjligheten att vara anonym används på illvilliga grunder. Missbrukande av anonymiteten gör att unga kontaktas av förövare för att påbörja en groomingprocess. Eftersom det saknas en gärningsmannaprofil med signalement kopplade till vad som är typiskt för en groomare blir det svårt att identifiera vad unga internetanvändare ska se upp för. Eftersom internetanvändare utnyttjar möjligheten att bara ”stänga ned” ett obehagligt meddelande eller blockera den skrivandes chanser att återuppta kontakten blir resultatet att beteendet inte tas på allvar. Detta bidrar till att kränkningen inte tas på allvar eftersom barnet anser att problemet redan är löst. Följden blir att barnet lärt sig identifiera ett beteende denne ska se upp för, men groomaren går fortfarande ostraffad. Utkomsten av detta blir att unga väljer att inte anmäla enligt lagen om kontakt med barn i sexuellt syfte. För att minska människors möjligheter att begå brott på internet kan hemsidor förespråka funktioner som gör det möjligt att koppla identiteter till användarkonton. Dagens teknik och etablerade hemsidor visar att det är möjligt att göra hemsidor som återkopplas till såväl identiteter som till IP-adresser och kreditkort, men trots detta används det inte alltid. Genom att tydliggöra egenskaper och signalement för en kriminell grupp kan brottspreventiva åtgärder utföras. Dessa skulle kunna vara att informera allmänheten om signaler att se upp för, samt utbilda poliser i att finna kännetecken för den tilltänkta gruppen.

Konsekvenserna av att upprätta kontakter med okända människor skiljer sig från hur detta kan ske i verkligheten på grund av Internets möjligheter att uttrycka sig. I och med att kontakten sker via Internet blir samtalen mer privata, avskalade och rättfram än om ett samtal skett öga mot öga. Anonymiteten kan bidra till att chattare kan inleda en konversation med att fråga efter vad denna är ursprungligen eftersträvar, som till exempel ”vad har du på dig?” eller ”vill du ha cybersex?”. Frågor likt dessa sägs inte i konversationer som sker öga mot öga på grund av existerande betedenormer som finns i samhället. Jag har kommit fram till att konsekvenserna blir ett annorlunda bemötande från vad människor kan vara van vid i

verkligheten. Kommunikationen med andra människor kan bli flyktig eftersom den lätt kan ersättas med en annan person när internetanvändare upptäcker att de har kontrollen över vem som kan ta kontakt. Konsekvensen av att upprätta kontakter med okända människor på Internet blir alltså att människor kan bete sig illa mot varandra utan att ta ansvar för sina handlingar med föreställningen att de ändå aldrig kommer träffas i verkligheten. Resultatet blir även att relationerna inte tas till vara på samma sätt som en relation i verkligheten. Som jag nämnde ovan kan de bli flyktiga och ombytliga eftersom möjligheterna med detta framhävs när relationer upprättas med en person som kan vara svår att verifiera som verklig. Detta resonemang gör att kontakter upprättas lika snabbt som de kan avslutas och behandlas annorlunda gentemot en ”öga mot öga”-relation.

Efter att ha studerat detta ämne har jag insett att det finns många områden inom grooming och andra internetbaserade brottsformer som kan utforskas ytterligare. Mina resultat visade bland annat hur groomingoffer tar hanterat situationen att de blivit kontaktade med att bara ignorera groomaren eller klicka bort denna. Jag tycker att det vore intressant att forska vidare varför kontakten hanteras på detta sätt av offren och om situationen hanterats på ett annorlunda vis om kontakten tagits i verkligheten, utanför Internet.

Referenser

Litteratur:

Andersen, Heine & Kaspersen, Lar Bo (2007) *Klassisk och modern samhällsteorier*. Lund: Studentlitteratur

Baudrillard, Jean (1994) *Simulacra and Simulation*. Michigan: The University of Michigan

Bauman, Zygmunt (1993) *The sweet scent of decomposition*. Chris Rojek & Bryan S. Turner (red.) *Forget Baudrillard?* s. 22-46. New York: Routledge.

Beck, Ulrich (1998) *Risksamhället – på väg mot en annan modernitet*. Göteborg: Bokförlaget Daidalos AB.

Berson, Ilene R. (2003) *Grooming Cybervictims: The psychosocial Effects of Online Exploitation for Youth*. Journal of School Violence. Vol 2. No. 1. The Haworth Press.

Bryman, Alan (2011) *Samhällsvetenskapliga metoder*. 2 upp. Malmö: Liber.

Christiansson, Sven Å, Engelsberg, Elisabeth, Holmberg, Ulf (1998) *Avancerad förhålls- och intervjumetodik*. Falköping: Natur och Kultur.

Felson, Marcus (1998) *Crime in everyday life*. 2nd edn. Thousand Oaks: Pine Forge Press

Goffman, Erving (2009) *Jaget och maskerna – En studie i vardagslivets dramatik*. 4 uppl. Stockholm: Nordstedts

Gubrium, Jaber F. & Holstein, James A. (1997) *The New Language of Qualitative Method*. New York: Oxford University Press

Hanna, Paul (2012) *Using internet technologies (such as Skype) as a research medium: a research note*. London: Sage Publications Ltd

Hernwall, Patrik (2005) *Virtual Society: skillnad, tillgång, frånvaro – om villkoren för inträdet i cybersamhället*. Tidskrift för lärarutbildning och forskning. Vol. 12. No. 1-2

Karlsson, Jenny & Pettersson, Tove (2006) ”*Det blir vad vi gör det till! Om att skapa och analysera ett intervjumaterial*”. Roxell, Lena & Tiby, Eva (red.), *Frågor, fält och filter. Kriminologisk metodbok*. s. 57-83. Lund: Studentlitteratur.

Lilly, Robert J., Cullen, Francis T., Ball, Richard A. (2002) *Criminological Theory – Context and consequences*. 3 uppl. New York: Sage Publications Ltd.

May, Tim (2001) *Samhällsvetenskaplig forskning*. Lund: Studentlitteratur

Shannon, David (2008) *Online Sexual Grooming in Sweden – Online and Offline Sex Offences against Children as described in Swedish Police Data*. Journal of Scandinavian Studies in Criminology and Crime Prevention: Stockholm.

Sjöberg, Katarina & Wästerfors, David (2008) *Uppdrag forskning*. Malmö: Liber.

Svenning, Conny (2003) *Metodboken*. 5 uppl. Eslöv: Lorentz Förlag

Van der Hof, Simone & Koops, Bert-Jaap (2011) Adolescents and Cybercrime: Navigating between Freedom and Control. *Policy & Internet*. s. 51-78.

Wolak, Janis, Finkelhor, David & Mitchell, Kimberley (2000) *Online Victimization: A report on the Nation's Youth*. Crime against Children Research Center: New Hampshire

Offentligt tryck:

Shannon, David (2007) *Vuxnas sexuella kontakter med barn via internet*. (BRÅ 2007:11)

Brottsförebygganderådets information och förlag: Västerås

Wersäll, Fredrik (2007) *Vuxnas kontakter med barn i sexuella syften*. Stockholm: Fritzes (DS Departementsserien 2007:13)

Elektroniska källor:

Crime Against Children Research Center. *Internet Papers*. 2012: <http://unh.edu/ccrc/internet-crimes/papers.html> [hämtad 2012-04-20]

Facebook. *Facebook Terms and Policies*. 2012: <http://www.facebook.com/legal/terms>
Hämtad [2012-04-27]

Svensson, Gert. ”Prästen jagade barn på nätet”. Dagens Nyheter 06-05-10.

<http://www.dn.se/insidan/insidan-hem/prasten-jagade-barn-pa-natet> [Hämtad 2012-02-20]

Bilaga 1: Intervjuguide

- Kort presentation av mig själv.
- Presentation av studiens syfte
- Informera deltagarna om att deltagandet är frivilligt och att om de upplever att det är någon fråga de inte vill diskutera eller vill avbryta studien så är detta möjligt.
- Fråga deltagaren om samtycke att spela in intervjun
- Informera om att namn och annan information som kan avslöja intervjupersonens identitet kommer förbli anonymt i uppsatsen.
- Informera intervjupersonen att materialet från intervjun endast kommer att användas i samband med studien.
- Förklara innebörden av grooming-lagen och vad som är olagligt.

Grooming:

Grooming innebär att ett barn (i juridisk mening: under 15 år) blir kontaktad av en vuxen för att i framtiden kunna träffas och begå ett sexuellt övergrepp. Lagen säger att alla sexuella handlingar med barn som är under 15 år är olagliga, och därför blir grooming som en förberedelse inför att göra ett övergrepp. Groomare är alltså den personen som sitter på andra sidan av datorn och har tanken att vilja ses i framtiden och begå en sexuell handling.

För att kunna bli fälld i domstolen för grooming krävs att det ska finnas en överenskommelse mellan den vuxna och barnet om att ses, eller att det ska finnas en gemensam vilja sinsemellan dem att ses. Lagen säger även att det ska finnas någonting mer som gör att det finns en extra fara för att ett övergrepp ska kunna ske. Det finns ingen fara om man endast talar om att ses men aldrig säger hur detta ska ske. En extra fara skulle kunna vara att man lämnar ut en adress att ses på, bestämmer ett klockslag eller köper en bussbiljett för att barnet ska kunna ta sig till den förutbestämde platsen.

Intervjufrågor:

Kontakter & vänner på internet

Om du fick i uppgift att gå in på internet och ta kontakt med någon som du inte känner sedan tidigare, var skulle du gå?

Har du någon gång pratat med någon på internet utan att känna personen sedan tidigare?

- Om ja, i vilket sammanhang har det skett?

Har du någon gång blivit vän med någon du lärt känna på internet utan att ha träffat personen i verkliga livet?

- Om ja, hur gick det till?

- Har du träffat personen i verkliga livet efteråt?

När man skriver med okända personer, finns det någonting som brukar hända och som man kan göra sig beredd på? Förväntningar eller likande?

Tror du att det är vanligt att man ljuger på internet?

- Varför/Varför inte?

Finns det några för och nackdelar med att lära känna människor med hjälp av internet?

Hur kunde ett samtal se ut?

Grooming som brottslig handling

Var tror du att det är vanligast för barn att bli kontaktad av någon som är groomare? Någon speciell typ av hemsida? Spelsidor, chattar, communitys eller liknande.

Tycker du att man kan kalla en person som blivit utsatt för grooming för brottsoffer?

-Varför/varför inte?

Tycker du att det kan finnas omständigheter då det kan vara ens eget fel att man blir utsatt?

Tror du att människor i allmänhet är medvetna om att grooming är olagligt?

Grooming bland killar och tjejer

Vad tror du är vanligast: att tjejer eller killar blir kontaktade av äldre?

- Varför?

Är du rädd för att bli kontaktad av någon groomare?

- Om ja, tror du att rädslan kan skilja sig mellan tjejer och killar?

Tror du att det finns olika slags groomare?

Finns det något sätt att skydda sig mot att bli kontaktad av en groomare?

Stöd vid utsatthet

Om du skulle bli utsatt för en groomare, vad skulle du göra då?

-Skulle du vända dig till polisen?

Är grooming ett brott man anmäler till polisen?

-Varför/Varför inte?

Hur pratar/tror du att man pratar om ämnet i skolor? Tror du att säkerhet på internet är något man lär ut?

Avslutning

- Är det någonting som jag har missat eller som du skulle vilja berätta mer om?
- Informera om vad som kommer hända efter intervjun.
- Övriga frågor och lämna kontakt uppgifter om intervjupersonen skulle vara intresserad av att ställa fler frågor kring arbetet
- Tacka så mycket för medverkan!